

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
1765-12

meddelat i Stockholm den 10 maj 2013

KLAGANDE

AA

MOTPART

Centrala studiestödsnämnden
851 82 Sundsvall

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings beslut den 13 och 20 mars 2012 i mål nr 839-12

SAKEN

Avvisad talan och rättshjälp; fråga om prövningstillstånd i kammarrätten

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar inte prövningstillstånd vad gäller frågan om rättshjälp. Kammarrätten i Jönköpings avgörande i den frågan står därmed fast.

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar prövningstillstånd i målet i övrigt.

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens beslut den 20 mars 2012 och meddelar AA prövningstillstånd för prövning i kammarrätten av hans

Dok.Id 131706

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
1765-12

överklagande av Förvaltningsrätten i Linköpings beslut den 24 februari 2012 i mål nr 804-12.

BAKGRUND

Centrala studiestödsnämnden avslag AAs ansökan om studiemedel för läsåret 2011/2012. AA överklagade till Överklagandenämnden för studiestöd, som avslag överklagandet den 28 november 2011. Beslutet fattades av myndighetschefen. Överklagandenämnden omprövade, men ändrade inte, beslutet den 13 januari 2012. Även det beslutet fattades av myndighetschefen. Förvaltningsrätten i Linköping avvisade i beslut den 24 februari 2012 (mål nr 804-12) AAs överklagande eftersom nämndens beslut enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen (1999:1395) inte var överklagbart. AA överklagade beslutet och ansökte om rättshjälp i målet. Kammarrätten avslag ansökningen om rättshjälp och beslutade att inte meddela prövningstillstånd.

YRKANDEN

AA överklagar kammarrättens beslut. Han yrkar också att Högsta förvaltningsdomstolen ska inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättshjälp

För att Högsta förvaltningsdomstolen ska pröva överklagandet i frågan om rättshjälp krävs prövningstillstånd. Prövningstillstånd kan ges av två skäl. Det första skälet är att ett avgörande i målet är viktigt för ledningen av rättstillämpningen. Det andra skälet är att det finns synnerliga skäl för en prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag. Bestämmelserna om prövningstillstånd finns i 36 § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Mål nr
1765-12

Högsta förvaltningsdomstolen finner att det inte har kommit fram skäl att meddela prövningstillstånd.

Avvisad talan

Enligt 34 a § andra stycket 1 förvaltningsprocesslagen ska kammarrätten meddela prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.

Av 6 kap. 11 § studiestödslagen framgår att för prövning av överklaganden av andra beslut än sådana som avses i 10 § svarar en särskild överklagandenämnd. Nämndens ordförande ska vara eller ha varit ordinarie domare. Nämndens beslut i anledning av ett överklagande får inte överklagas.

Nämndens sammansättning regleras i 5 § förordningen (2007:1348) med instruktion för Överklagandenämnden för studiestöd. Där framgår att nämnden består av myndighetschefen, en ordförande, en vice ordförande samt fem övriga ledamöter. Ordföranden och vice ordföranden ska vara eller ha varit ordinarie domare. Av de övriga ledamöterna ska två vara jurister, två ha särskild insikt i studerandes förhållanden och en ha särskild sakkunskap om utbildningsväsendet. Ledamöterna, utom myndighetschefen, utses enligt 10 § av regeringen för en bestämd tid.

Överklagandenämnden är beslutför när ordföranden eller vice ordföranden och minst tre andra ledamöter, varav minst en jurist, är närvarande (6 § förordningen). Nämnden får enligt 4 § andra stycket lämna över till ordföranden, vice ordföranden eller myndighetschefen att avgöra ärenden om överklaganden som är av sådant slag att nämndens vägledande avgöranden kan tillämpas eller som annars är av det slaget att de inte behöver avgöras av nämnden.

Mål nr
1765-12

Av artikel 6.1 i Europakonventionen framgår att var och en ska, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag.

Kammarrätten i Jönköping har i beslut den 19 oktober 2005 (mål nr 424-05) funnit att rätten till studiestöd måste anses vara en sådan civil rättighet som avses i Europakonventionens artikel 6.1 och att en på konventionen grundad rätt till domstolsprövning föreligger. Kammarrätten fann vidare att Överklagandenämnden för studiestöd får anses uppfylla de krav konventionen ställer på en oavhängig och opartisk domstol. Vidare konstaterades att EU-domstolen i mål C-407/98 beträffande Överklagandenämnden för högskolan uttalat att den nämnden ska anses vara en domstol i den mening som avses i artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EUF). Överklagandenämnden för studiestöds sammansättning och organisation, samt det sätt på vilket ledamöterna utses, uppvisade inte några avgörande skillnader jämfört med vad som gäller för Överklagandenämnden för högskolan. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövningstillstånd i målet (mål nr 6320-05).

I förevarande mål har, till skillnad mot vad som var fallet i det nyss nämnda avgörandet, myndighetschefen ensam fattat beslut på Överklagandenämnden för studiestöds vägnar. Fråga uppkommer då om nämnden i sådan sammansättning uppfyller de krav som uppställs i artikel 6.1 i Europakonventionen på en oavhängig och opartisk domstol upprättad enligt lag. Det saknas vägledande avgöranden i denna fråga. Kammarrätten borde därför ha meddelat prövningstillstånd.

BESLUT

Mål nr
1765-12

Med denna utgång i målet saknas skäl att pröva AAs yrkande om att inhämta förhandsavgörande från EU-domstolen.

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Gustaf Sandström, Karin Almgren och Erik Nymansson.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Linda Svärd.